

βλήματα, όπως το Κυπριακό. Είναι ο άνθρωπος που διάβασε μέσα σε 48 ώρες το Σχέδιο Ανάν, ως σύμβουλος της κυπριακής κυβέρνησης.

Πώς και υιοθέτησε την Κύπρο;

Δεν την υιοθέτησα... Ασχολούμαι με την αδικία. Για τους ίδιους λόγους ασχολούμαι και με το Ποντιακό, το Ουκρανικό, το Αρμενικό.

Δεν έχει καμία σχέση με τα στερεότυπα του «αφρημένου καθηγητή» ή αυτού που «ζει στην κοσμάρα του», γεγονός αστείο, δεδομένου ότι είναι ένας από τους ελάχιστους ανθρώπους που έχω γνωρίσει οι οποίοι κυριολεκτικά ζουν σε έναν δικό τους κόσμο. Δεν είναι σοβαροφανής, αλλά πολύ σοβαρός και διαθέτει μεγάλη αντοχή. Από τη γνωριμία μας κατάλαβα ότι η πραγματική ευφυΐα συνεπάγεται καλосύνη, καλαισθησία, ευαισθησία, αίσθηση του δικαίου και του χιούμορ και, τελικά, ανθρωπιά. Αν έπρεπε λοιπόν να χωρέσω αυτήν τη σύνθετη προσωπικότητα μέσα σε μία λέξη, θα επέλεγα μάλλον τη λέξη «άνθρωπος». Με την καλή έννοια. Της διαφορετικότητας.

Υπάρχει ένα είδος ευφυΐας;

Ναι.

Όταν όμως βλέπεις έναν ποδοσφαιριστή που δεν μπορεί να αρθρώσει μια πρόταση αλλά έχει μια «αθλητική ευφυΐα»;

Ταλέντο λέγεται αυτό.

Και αυτοί με τα διδακτορικά που «κουτουλάνε» στους τοίχους;

Για μένα όλα αυτά είναι μάρκετινγκ. Σε συμφέρει να πουλήσεις στον άλλον ότι το ταλέντο είναι μια μορφή νοημοσύνης. Το ταλέντο είναι ταλέντο. Η νοημοσύνη είναι απλώς ο γνωστικός πυρήνας, το τι είσαι χωρίς γνώσεις. Αυτό συχνά το ονομάζω ηλίθιος, δηλαδή ο έξυπνος χωρίς γνώσεις. Σιγά-σιγά αποκτά γνώσεις και γίνεται στοχαστής.

Το αντίθετο του «ευφυΐας» ποιο είναι;

Ο βλάκας. Αυτός που δεν έχει νοημοσύνη ή αυτός που κοιμάται.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ Η ΟΜΟΡΦΙΑ

Σου αρέσει πιο πολύ ο Κάραγιαν ή ο Μητρόπουλος;

Ο Μητρόπουλος είναι πιο εσωτερικός, αλλά δεν έχει την ίδια εμβέλεια με τον Κάραγιαν.

Όταν γνωρίζεις κάποιον άνθρωπο, προσπαθείς να μπεις στο μυαλό του ή στην καρδιά του;

Στο μυαλό του. Δεν έχω πρόσβαση στην καρδιά του.

Κάποια στιγμή, όμως, μπορεί να σου μιλήσει με την καρδιά του.

Ναι, αλλά δεν μπορεί να αρχίσει με την καρδιά. Ακόμη και μια αντικειμενικά όμορφη γυναίκα, αν δεν ανοίξει το στόμα της να πει κάτι, εγώ δεν μπορώ να την αγαπήσω.

Αντικειμενικά όμορφη γυναίκα; Υπάρχει;

Ναι, γιατί το όμορφο είναι αντικειμενικό στη φιλοσοφία.

Τα πρότυπα της ομορφιάς, όμως, αλλάζουν.

Πιστεύω στην αλήθεια που μπορεί να μετατραπεί σε ομορφιά.

Τι σχέση έχει η αλήθεια με την ομορφιά;

Οτι δεν ξεχνάει. Η ομορφιά είναι αντικειμε-

«Ο παππούς ήταν καφε-genius. Καφετζής. Έκανε μαθηματικά στον ξάδελφό μου για τις πανελλήνιες. Είχε τόση επιτυχία, που κατέληξε να κάνει σε όλα τα παιδάκια στο Βόλο. Δεν έμαθε ποτέ μαθηματικά, τα ήξερε ανέκαθεν.»

νική και διαχρονική και η αλήθεια είναι αυτό που δεν το ξεχνάει.

Με τη σκέψη μπορείς να καταλάβεις τα πάντα;

Τι μπορώ να καταλάβω χωρίς σκέψη; Μπορώ να νιώσω, χωρίς όμως να το καταλάβω. Για μένα δεν υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός: σκέψη-συναίσθημα. Πάνε μαζί. Το συναίσθημα είναι μη συνειδητοποιημένη σκέψη.

Με αυτήν τη λογική θα πρέπει να σου ήταν πάρα πολύ δύσκολο να βρεις φίλους.

Δεν είπα ότι ήταν εύκολο. Γιατί πρέπει να είναι τόσο εύκολο να βρεις φίλους; Είναι καλό να είναι σπάνιοι.

Μπορείς να ελέγξεις το συναίσθημα;

Βεβαίως.

Έχεις επιλέξει όποιον έχεις ερωτευτεί στη ζωή σου;

Ναι. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι υπάρχει και ανταπόκριση.

Ελέγχεις και τους φόβους με το μυαλό;

Τους φόβους ναι, αλλά όχι τις φοβίες.

Έχεις φοβίες;

Ναι, αλλά προσπαθώ να τις ελέγξω...

Υπάρχει διανοητική προσέγγιση της ηδονής;

Και βέβαια. Δεν μπορείς να φτάσεις σε αυτό το σημείο αν δεν μπορείς να το προσεγγίσεις.

Οι άνθρωποι είναι βάρβαροι;

Οι άνθρωποι όχι, τα άτομα ναι.

Εμείς που δεν ξέρουμε μαθηματικά δεν θα καταλάβουμε ποτέ την ουσία του κόσμου;

Όχι.

Δεν υπάρχει άλλος τρόπος προσέγγισης;

Εγώ δεν γνωρίζω άλλο τρόπο.

Μέσα από τα μαθηματικά φτάνει κανείς στην αγάπη;

Ναι, βέβαια.

Φτάνει και στην πλήρη αρμονία;

Όχι. Γιατί να είναι πλήρες ένα σύστημα που αποτελείται από στοιχεία που δεν μπορείς να αποδείξεις ούτε ότι είναι σωστά ούτε ότι είναι λανθασμένα; Δεν ψάχνουμε την πληρότητα στα μαθηματικά, γιατί ξέρουμε ότι δεν μπορεί να υπάρξει. Επιπλέον, στα μαθηματικά το αρμονικό είναι κάτι πολύ περιορισμένο. Αυτό που μας ενθουσιάζει είναι το άγνωστο.

Η πιο δυσνόητη έννοια είναι το μηδέν;

Όχι, υπάρχει χειρότερο. Το κενό. Η αφαιρεση είναι πρόσθεση γνώσης, άρα είναι πιο δύσκολο. Ακόμη και το μηδέν, ετυμολογικά, λέμε ότι είναι ούτε το ένα. Το κενό δεν μπορείς να το εξηγήσεις. Στα μαθηματικά λέμε ότι το μηδέν είναι το σύνολο του κενού, ο αριθμός που το αντιπροσωπεύει. Είναι εύκολο να μετρήσεις αυτό που βλέπεις, αλλά όχι αυτό που δεν βλέπεις.

Ποια από τις πέντε αισθήσεις θα φοβόσουν λιγότερο να χάσεις;

Την όσφρηση. Δεν μπορώ να τη συγκρίνω με την όραση.

Θα τρελαινόσουν αν έχανες την όρασή σου;

Όχι, θα εκπαιδευόμουν.

Τι δεν φοβάσαι;

Φοβάμαι τα πάντα. Ο φόβος είναι παραγωγικός για τον εγκέφαλο. Κάποιοι που ασχολείται με τον τομέα της στρατηγικής και δεν έχει φόβους είναι πολύ επικίνδυνος. Πρέπει να έχουμε ▶